

Delos Bildirisi

Dünyanın birçok bölgelerinden ve değişik disiplinlerde, bu profesyonel ve akademik alanda çalışan, erkek ve kadın, otuzdört seçkin kimsse, bugünün dünyasında çaptan düşen insan yerleşmelerini görüşmek üzere Atina Teknoloji Enstitüsü davetlileri olarak 6 ilâ 13 Temmuz 1963 arasında toplandılar. Bir hafta sıkı çalışmadan sonra bugünkü durumun ehemmiyeti üzerine dikkati çekmek için aşağıdaki vesikayı yayınlama kararını aldılar.

Ayrıca işe hep beraber devam edilmesi ve daimî bir sekreterlik kurulmasında mutabık kaldılar.

Burdan başka bütün dünyada gelecek kuşakların yaşama şartları ihtiyacı için neler yapılması lâzımgeldiğini tespit edecek olan (Delos Antlaşması) nın hazırlanması için 1964 Temmuzunda ikinci bir toplantı yapmağa karar verdiler.

Çeşitli disiplin, millet, politik bağ ve kültür gruplarının geniş yelpazesine mensup ve aşağıda imzaları bulunan bizler, 1963 senesinin Temmuzunun yirmisinde (Delos) ta toplandıktan sonra bildirmek isteriz ki :

Şehir, tarih boyunca insanın, medeniyetinin ve ilerlemelerinin beşiği olmuştur. Bugün şehir müessesesi de diğer beşerî müesseselerin hepsinin maruz kaldığı devrimlerin en derin ve genişlerinden birine maruz kalmaktadır. Bu devrim dinamik değişme vasfı altında olagelmektedir. Önümüzdeki kırk sene içinde, dünyanın nüfusu 70 bin milyona yükselecektir. İlim ve teknoloji gün geçtikçe daha fazla insanın yaşayış şekillerini tâyin ediyor. Kaydedilen ilerlemeler insanın sosyal davranışında derin değişiklikler meydana getirmektedir. Bu değişiklikler her alanda bir tehlike olarak ortaya çıkmakta ve bu tehlikenin bertaraf edilmesi daha büyük güçlüklerle yol açmaktadır.

İnsanlık atomun kudretini kullanarak insan yerleşmelerini Hiroşima mezbahası haline getirebilir. Aynı kudretten faydalanarak insanların bütün ihtiyaçlarını karşılayabilecek enerjinin insanın hizmetine tahsis edilmesi de kabildir.

Dünyanın nüfusu, mevcut gıda ile karşılanamayacak haddin çok üstüne çıkabilir. Nüfus artışını karşılayabilmek için gıda istihsalinin, 2000 senesinde bugünkünün üç misli olması gerekmektedir. Bununla beraber ilk defa olarak her ferde yetecek kadar gıdayı sağlamak imkânlarına da sahip bulunuyoruz.

Bu tenakuslar herkesçe bilinmektedir. Fakat idrâk edilmeyen husus, insan yerleşmelerinin dinamik değişmeye uygulanmasındaki başarı-

sızlığının, harp durumu hariç hattâ salgın ve aklıktan daha ciddi bir tehlike olduğudur.

Dünyanın her tarafında hüküm süren bu devrimin evrensel özelliği insanların gittikçe artan bir hızla, şehir yerleşmelerine doğru akmalarıdır.

Dünyanın nüfusu yüzde 2 oranında artmaktadır. Şehirlerin nüfusunun artışı ise yüzde 4 dür. Önümüzdeki kırk sene içinde şehirlerde vücuda getirilecek inşaat bütün insanlık tarihinde yapılmış olan inşaatın daha fazla olacaktır. Yanlış şehircilik anlamlarının affedilmiyecek zararlar yaratacağı şimdiden aşıkârdır. İleriyi görmedeki her hangi bir yetersizlik şehirlerin manzarasını kaosa çevirecek, kanun nizamının baltalanmasına, değerli ve tarihi geleneklerin yok olmasına yol açacaktır. Bu yüzden hem şimdi için ve hem de geleceğin görülebilen kadarı için insan yerleşmelerinin rasyonel ve dinamik bir şekilde plânlanması şehrin bugünkü durumu için tabiidir.

Bu krize karşı koyabilmek için insanlığın harekete geçmesi lâzımdır. Bu iş için yeteri kadar kaynak mevcuttur. Modern teknoloji maddi imkânların tamamen yeni bir ölçüde harekete geçirilmesini mümkün kılmıştır. Gelişmiş devletler, her sene silâhlanma için 150 milyon dolar sarfettikleri halde yine de milli gelirleri artmaktadır. Bu masrafların bir kısmını şehir hayatının yetersizlikle ri zarurleştirmektedir. Problemin mevcudiyeti kabul edilirse halli için gereken kaynaklar bulunabilecektir. Muhakkak ki bu kaynaklardan faydalanma derecesi her yerde aynı derecede olmayacaktır.

Bazı toplumlar harekete geçme imkânına sahip bulunmamaktadırlar.

Fakat bunun mânâsı mutlak yokluk değildir. Modernleşme başarılır; yetersizlikler teknolojiye daha iler bölgelerin yardımı ile karşılanabilir.

İnsan davranışlarının sistematiği etüdüde kaydedilen geniş ilerlemele bu işin tutumunu kılavuz hatların kısmen her zamankinden daha belirli kılmaktadır. Gaye, meydana getirilecek insan yerleşmelerinde insanın yalnız ebeveyn ve işçi adedilmemesi aynı zamanda öğrenci, sanatkar ve vatandaş olarak tatmır edilmesidir.

Kendi çevresine şekil vermesine insanın kendisinin de aktif olarak iştirak etmesi şarttır. İnsan ilerleyen teknolojinin hâlen tahmin edilemeyen imkânlarını yaratıcı bir şekilde kullanabilme kabiliyetine sahip bulunmalıdır. İnsan yerleşmesi problemi hakkındaki statik görüşlerle bu imkânların hesaba katılmaması, plânlamanın önlenmesi gerekir. Her şeyden önce şehirde yaşayan insanın kendini kendi kültürü içinde rahat ve başkalarının kültürünün de kendisine açık olduğunu hissetmesi lâzımdır.

Bu prensiplerin şehircilik problemlerine tatbikine geldiğimiz zaman mevcut müessese ve geleneklerde kabili olduğu kadar uzağa erişen reform ve takviyeye ihtiyaç olduğu görülüyor. Bugün eğitimin her seviyesinde mevcut sistemler insan yerleşmelerinin yeni problemlerini çözmek için veya bu problemleri rasyonel plânlama yoluyla çözme imkânlarını araştırmak için yeter derecede harekete geçmiş bulunmamaktadırlar.

Üniversitelerde, ana ilimlerin insanın iyi yaşamasına tatbiki bölüm bölüm ele alınmaktadır. Üniversiteler insanı, sağlığı, gıdası, eğitimi gibi kısımlar halinde mütalâa etmek-